

Díszítőművész-szakkör Mezőberényben

kek iránti felelősségből és abból a törekvésből ötvöződik, hogy a népi díszítőművészet kincseit ne csak feltárjuk, megmentsük, hanem a modern élet részévé tesszük; éspedig nemcsak mint emléktárgyakat, hanem mint az alkotókedv inspirálóját, hogy a népművészet a modern élet sajátos tárgyi és izlésvilágában is betöltse eredeti funkcióját.

Ez utóbbi szemlélet kezd érvényesülni Mezőberényben is, ahol 1973-ban ünnepelték a török világ utáni újrateremtés 250. évfordulóját. A három nemzetiségű — magyar, német, szlovák lakosságú — községben 80—100 évvel ezelőtt a sajátos racionális színezetű paraszt-polgári kultúra részeként színes, érdekes népművészet virágzott. Ennek emlékeit kutatva indult meg a lelkes gyűjtő, feltáró, leletmentő tevékenység.

A munka az AFÉSZ nőbizottsága által szervezett szövetkezeti asszonycsoportban kezdődött. Itt vetődött fel a népi minták gyűjtésének a gondolata, 1972 őszén a Hazafias Népfront Nőbizottságának kezdeményezésére a csoport átköltözött a Községi Művelődési Ház épületébe. Ezzel a szervezeti keretek határozottabb formát öltöttek, és azóta a Művelődési Ház díszítőművész-szakköröként tevékenykedik a csoport.

A szándékok, célok is tisztázódtak: gyűjteni kell a hajdani mesterek hagyatékát, fel kell tárnai a díszítőelveteket, alkotó módon tovább kell fejleszteni a múlt gazdag örökségét és a régi motívumkincs felhasználásával modern rendeltetésű, a mai izlésvilágnak megfelelő kézimunkákat kell készíteni. Még konkrétabbak és még serkentőbbek lettek a célok, amikor 1972 őszén Berény megkezdte a felkészülést a jubileumi évre, tervbe vette a helytörténeti-honismereti kiállítást, melynek egyik részlegét a szakkör munkái adták.

Kezdetben a szőttek és egyéb textilkézimunkák felé fordult az érdeklődés. Ebben a leggazdagabb és legváltozatosabb az emléktanyag, és a község közvéleménye is ezeket tartja számon, mint olyan népi mesterseégeket, amiben a „régiek” sok szépet alkottak. Az intenzívebb szakköri munka megindulásával azonban egyre inkább a nagy múltú mezőberényi szücsmesterség remekei felé fordult a figyelem. A ládák mélyéről előkerültek a régi bundák, női ködmönök, a hajdani mesterek művészetének tanúi, és a szakkör a szücsminták feldolgozása mellett döntött. A terítőkre, szettekre, párnákra felkerültek az egykori szlovák mesterek, a Vladárok, Petricsek, Oczotok ritmikus elemekre épített, feszes szimmetriájú virágkompozíciói, valamint a kakasos minták. Életre keltek a régi színek: az ünnepélyes feketék, a komoly mélybarnák, a tüzes lilák, pirosak, zöldek.

Az 1973. augusztusi kiállítás 4000 látogatója már 130 remek kézimunkában gyönyörködhetett. A főként szücsminták között előtűnt néhány szürhímezés és szőttminta is. A gazdag anyag egész termet betöltött, és nemcsak a közönség soraiban, hanem szakmai körökben is nagy elismerést aratott.

A kiállításnak a szakkörre nézve még gyakorlati haszna is volt. Az ott eladott apró emléktárgyak árából kirándulást szerveztek Kalocsára és Kiskőrösre.

Ősz óta új lendülettel folyik a munka. A szerda esték amolyan kis ünneplést jelentenek a 78 szakköri tag — egyszerű dolgozó asszonyok — számára. *Balogh Ferenc* kultúrotthonigazgató szervezésében kéthetenként népművészeti tárgyú diafilmet néznek a szakköri foglalkozásokon, havonta egy alkalommal pedig *dr. Tábori György*, a békési múzeum igazgatója tart néprajzi tárgyú előadást. A fő tevékenység természetesen továbbra is a kézimunka. A fejleszteni kívánt berényi minták mellett programjukba vontak egy-egy reprezentatív népi hímzést is. Az idén kalocsai mintákat varrnak. A nyáron — a közösségi szellemet és az aktivitást erősítő céltal — báziskiallításon mutatják be munkáikat. Az ifjúságra is gondjuk van. Négy szakköri tag — általános iskolások —, egy fiú és három lány készül berényi hímzésekkel a mezőkövácsházi járásban meghirdetett gyermek népművészeti kiállításra.

A munka lelke, szervezője, irányítója *Kiszely Jánosné* szakkörvezető, aki az ÁFESZ újonnan megnyílt áruházának pénztárosa. „főhivatása” azonban a népművészet. Szakkörvezetői tanfolyamot végez, ködmön-, bunda- és szürhímzéseket gyűjt, mintákat tervez és híméz. Kilenc zsűrített munkadarabja van, egyik hímzésével országos második helyezést ért el. Munkája és a szorgalmas asszonykezek nyomán egyre ismertebbé válik a tájjellegű berényi hímzés.

Igy dolgoznak a berényi asszonyok. Kedvvel végzett munkájuk azonban több mint kedvtelés: komoly missziót teljesítenek népi kulturánk gazdagításában.

Hentz Lajos

A Szombathelyi Járási Honismereti és Természetvédelmi Bizottság munkájáról

A Szombathelyi Járási Honismereti és Természetvédelmi Munkabizottság 1974. január hó 24-én tartotta az év első ülését. Napirenden szerepelt *Németh Imre*, a munkabizottság elnökének beszámolója az 1973. év munkáról és az 1974. év munkatervének elkészítése. *Németh Imre* örömmel állapította meg, hogy a bizottság munkaterülete az elmúlt év folyamán kiszélesedett. Egyre több község kapcsolódott be a krónikairásba, s több helyen alakultak új honismereti szakkörök. 1973-ban megjelent a Járási Honismereti Híradó 1. száma, mely módszertani segítséget nyújtott a csoportoknak. Nagyon jó ütemben haladt a járás területén a felszabadulás utáni események feltárása, gyűjtése és feldolgozása. Megkezdték a természeti és a történelmi értékek feltérképezését is.

Az 1974. év munkaterve is tartalmazza történelmünk eseményeinek, emlékeinek feltárását, gyűjtését és feldolgozását. Különös figyelmet fordítanak a felszabadulástól napjainkig terjedő időszakra. A „Közseghegyaljától — Hegyhátig” című híradó további gondozását is célul tűzték ki. Pályázati felhívásokkal serkentik a krónikairó-körök munkáját, segítve ezzel a felszabadulás 30. évfordulójára való felkészülést is. Megrendezik a krónikairó-körök vezetőinek és a szakkörvezetők tapasztalatszerését. A néprajzi gyűjtők részére december hónap folyamán tartanak tanácskozást.

A hozzászólások során *Pungor Zoltán*, a vasszécsényi iskola tanára arról szőtt, hogy fel kell mérni azokat a műemlékjellegű épületeket, építményeket, illetve néprajzi értékeket, melyek járásunk területén találhatóak. Kívánatosnak tartja fényképpel való megörökítésüket és javasolja, hogy az értékesebb tárgyak elhelyezéséről a múzeumok gondoskodjanak.

Barbalics Imre, a Vas megyei Levéltár munkatársa beszámolt a Vasvári Múzeum helyzetéről. Elmondta, hogy nem kapnak megfelelő támogatást a hivatalos szervektől, elsősorban a községi tanácstól, s emiatt húzódik már három éve a nagy értékeket tartalmazó múzeum megnyitása. Vasvár központtal körzeti helytörténeti és természetvédelmi bizottság létrehozását tervezik. Főként a természetvédelemmel fog-